

ETNOREGIONÁLIS KUTATÓKÖZPONT

(Ethno-Regional Research Centre)

Az MTA Politikai Tudományok Intézete keretén belül megalakult az *Etnoregionális Kutatóközpont* (Research Center for Ethnical and Regional Studies; a továbbiakban: Centrum), amely a tudományos feladatvállalást tekintve kötelezettségének és szigorúan pártfüggetlen intézmény. A Centrum *intézetközi és tudományközi* (pluridiszciplináris) szerepet vállal. Fő célja, hogy összefogja a különböző etnikai és regionális kutatási törekvéseket, a sokféle intézményi munkát, közérdeklődésre számot tartó elemzést, problémafeltárási vitát. *egy intézményben gyűjtse*, adott esetben közzé (vagy legalább) hozzáférhetővé tegye a regionális és etnikai problémákról elkészült vizsgálatokat. Mindemellett tudomány- és intézményközi szerepe hangsúlyozottan nem a fennhatóságot, hanem a műhely-jellegű együttműködés elősegítését jelenti, amennyiben a *koordináció* eszközével a kutatások átjárhatóságát, a készülő elemzések elérhetőségét és összehangolását is biztosítani törekedne.

A Centrum vállalni próbálja az *etnoregionalizmus* témakörét érintő (relatív összes) tudományos anyag *adatbázissá szervezését*, oktatási és tudományos tanácsadás, valamint nemzetközi együttműködés folyamatos biztosítását, viták és (akár nemzetközi) konferenciák lebonyolítását, országok és földrészek közötti intellektuális párbeszéd elősegítését, illetőleg olyan interkulturális és határokon átnyúló kommunikáció kialakítását, amely talán nemcsak a magyar tudományosság, hanem az etnikai szféra megértő kezelésének, hanem a kultúrák közeledésének, a Kelet és Nyugat közötti politikai-kulturális tolerancia növelésének is eszköze lehet.

A Centrum fórumot biztosít a tudományos párbeszédre, emellett olyan etnikai-regionális problémák (és várhatóan egyre bővülő), kutatási témakörök elemzését vállalná, amelyek jelen voltak, vannak és lesznek a Glóbusz történetében; adott esetben kutatási projektek kidolgozását ill. megbízók által megrendelt témafeldolgozást is biztosítana, továbbá az elkészült és dokumentált kutatási anyagokat hozzáférhetővé tenné az MTA intézetei, az egyetemek munkatársai, a PhD-tanulóikat végző hallgatók és külföldi kutatók számára. Működésének egyik alapvető feltétele, hogy az egyes partnerintézmények kutatói számára biztosítsa a többi intézményben elkészült, kutatási szinten elérhetővé vált, publikált vagy kéziratban tartott anyagok hozzáférhetőségét, a témakörben érintett vagy érdekelt társintézmények kooperációját elősegítő tevékenységet (így pl. tudományos és oktatási intézmények ilyen tárgyú anyagainak cseréjét, nyilvántartását, megismerhetőségét, közös tudományos kincsé válását). E téren nem a hazai tudományos életben egyre erősebb rivalizálást, nem a bezárkózást és ellenérdekeltséget próbálja növelni, hanem éppen az egyre szűkebb alapkutatási költségvetési lehetőségek miatt keresi a módját annak, hogy a kutatók és intézeteik (tanszékeik, alapítványaik stb.) együttműködési érdekeltséget ismerjenek föl, a kölcsönösség alapján tekintsenek az intézményi viszonyokra és a kiszorítás helyett a partnerkapcsolatok pozitív lehetőségét lássák be. Ugyanezt az elvet és feladatot tekintve alapvetőnek a nemzetközi együttműködésben, a kormányzati szervek és az oktatási szféra tudományos segítségével, továbbá a nyilvánosság minél szélesebb körének tájékoztatása terén is.

A Centrum egymástól független kutatócsoportokkal és alkalmi teamekkel oldja meg kutatási feladatait. A kutatócsoportok struktúrájában illetve tematikájában nem a merev

határok és változhatatlanul kirótt feladatkörök vagy témakörök a meghatározóak, hanem (egy műhely-jellegű együttműködést tekintve érvényes modellnek) aszerint változik belső struktúrája, ahogy az egy-egy projekt megvalósítása céljából racionális. A Centrum etnikai határoktól független kutatómunkát folytat, nemcsak a kelet-európai régió problematikáját, hanem az etnikum¹ és politikum viszonylatában egyetemesen megfogalmazódó kérdésköröket is elemzi. Működési körén belül lehetőség nyílik a regionális összefüggések szemlészésére, Kelet és Nyugat nagyrégióinak összehasonlítására, a specifikusan Duna menti népek etnohistóriájának tanulmányozására, Kelet- illetve Közép-Európa mai "jelentésének" földterképezésére, a föderációs tervek és esélyek áttekintésére, a globális konfliktusok, interdependenciák, regionális krízisek és párhuzamosságok föltárására is. Természetesen a Centrum arra törekszik, hogy nemzetközi kapcsolatok révén szélesítse tudományos hatókörét és elérhetőségét, így nemcsak a kelet- vagy közép-európai régió, hanem a távoli földrészek problematikáját is felölelné, s a tudományos hálózatok terén keresné kelet- és nyugat-európai vagy tengerentúli regionális kutatóközpontok, egyetemi tanszékek, alapítványi és kormányzati tudományos műhelyek, nemzetekfölötti szervezetek és nemzetek-alatti mozgalmak sokféle intézményét, állandó vagy alkalmi munkakapcsolat, közös projektek, kutatási és oktatási együttműködés, kiadványcsere és konferenciák rendezése érdekében.

Olyan kutatóközpont kialakítása a cél, amelyben kizárólag a kutatók nyitottságától függ, hogy mikor, kivel és milyen okból óhajtanak együttműködni, ha erre a finánciális forrásokat meg tudják teremteni. A már folyó kutatásokat a Centrum nem törekedne kisajátítani, viszont egy költségkímélőbb megoldás érdekében elősegítené, hogy az etnikai-regionális kutatási tematikában értékelhető tudományos eredmények más kutatásokban is hasznosuljanak, más intézetek számára is elérhetővé váljanak, más oktató- és kutatóhelyek által is ismertté legyenek, intézetközi viták anyagává válhassanak, esetleg publikálásra kerüljenek. Emellett célja volna az is, hogy mind a folyó kutatásokat, mind a jövőben indulókat a témakörben jártas vagy abban érdekelt fiatal kutatókkal segítse, akik nemcsak szakmai-kutatói gyakorlatot, kiegészítő jövedelmet, kapcsolatokat és ismereteket szerezhetnek ezáltal, hanem olyan kitekintést is, ami befolyásolhatja jövedő életútjukat, perspektíváikat, tudományos pályájukat.

A Centrum tehát kutató, oktató, tanácsadó, koordinációs és dokumentációs feladatokat vállal. Ezek sikere érdekében várja mindazok jelentkezését, akik effajta közös munkában részt vennének. *A Centrum az MTA PTI intézményében működik, megbízott kutatásigazgatója A. Gergely András. Címe: H-1068 Budapest, VI. Benczúr utca 33. Telefon: (36-1)312-14-830. E-mail: agergely@mtapti.hu.*

Jegyzetek

1. Munkahipotézisként etnikumnak nevezzük a kulturális, a faji, a kisebbségi, a nemzetiségi népcsoportokat.